

з боку слухача. Тому дотримання правил мовленнєвого етикету сприятиме удосконаленню культури професійного спілкування фахівців.

Зроблено висновок, що одним із головних завдань сучасної освіти є виховання особистості, котра здатна пізнавати й творити культуру шляхом діалогічного спілкування, що вимагає від усіх учасників педагогічного процесу високого рівня комунікативної культури, комунікативної компетентності, розвинутих навичок спілкування.

Ключові слова: комунікація; міжкультурна комунікація; мовленнєвий етикет; толерантність; професійна діяльність.

Рецензенти

Сисоева С. О. – д. п. н., проф.

Мачинська Н. І. – д. п. н., доц.

Стаття надійшла до редакції 18.04.15

Прийнято до друку 23.04.15

УДК: 378.091:796

Т. Г. Діба

ORCID ID 0000-0001-8636-0792

АКМЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: БАЗОВІ ПОНЯТТЯ

У статті на основі наукових підходів до тлумачення сутності понять неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології автор розглядає базові поняття, що стосуються професійної підготовки, такі як «культура», «фізична культура», «фізичне виховання», «система фізичного виховання», «фізкультурна освіта» та поняття, та розкриває сутність та специфіку «неперервної професійної підготовки», що забезпечують досягнення особистістю «акме» – вершин своїх здібностей.

Ключові слова: акме; акмеологія; професійна підготовка; фізична культура; фізичне виховання.

Вступ. Дослідження акмеологічних засад неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання потребує аналізу базових понять дослідження. Для цього використаємо принципи класифікації понять дослідження проблем неперервної професійної освіти як знання про цілеспрямованість продуктивної діяльності людини протягом життя, запропоновані І. В. Соколовою (Огнев'юк В. О., Сисоева С. О., Хоружа Л. Л., Соколова І. В. та ін., 2012, с. 265-277).

Метою статті є аналіз наукового тезаурусу сутності базових понять дослідження проблеми неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання та досягнення «акме».

Характеристика базових понять дослідження.

Треба зауважити, що дотепер у науковій літературі не існує загальноприйнятого трактування «освіти». У сучасних умовах розвитку національної освіти, поняття «освіта» розглядається, як процес і результат удосконалення здібностей і поведінки особистості, при якому вона досягає соціальної зрілості та індивідуального зростання, за визначенням, прийнятим XX сесією Генеральної конференції ЮНЕСКО (Огнев'юк В. О., Сисоева С. О., Хоружа Л. Л., Соколова І. В. та ін., 2012, с. 238).

З метою вивчення професійної підготовки фахівців фізичного виховання, яке здійснюється

у вищих навчальних закладах України, ми розглядатимемо поняття «вища освіта» за Законом України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014) де зазначено, що: «Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти» (Закон України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014).

Підготовка фахівців всіх профілів здійснюється на науково-теоретичному рівні, що встановлюється державою у відповідності з досягненнями науки, техніка і культури для кожної групи спеціальностей вузів країни.

Вперше поняття «культура» вжив видатний римський мислитель, оратор і державний діяч Цицерон (106-43 рр. до н.е.). У культурі він вбачав, з одного боку, діяльність по перетворенню природи на благо людини, а з іншого, – засіб удосконалення духовних сил людини, її розуму (Каган М. С., 1996, с. 9).

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови зазначено, що культура (лат.

Culture – «обробіток», «обробляти») – сукупність матеріальних та духовних цінностей, створених людством протягом його історії; історично набутий набір правил всередині соціуму для його збереження та гармонізації (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2001. – 1440 с.)

У 1983 р. на XVII Всесвітньому конгресі в Торонто, присвяченому проблемі філософії й культури, було наведено кілька сотень визначень поняття культура. Поняття культура об'єднує в собі науку (включно з технологією) і освіту, мистецтво (літературу та інші галузі), мораль, уклад життя та світогляд (Берестовская Д. С., 2005, с. 16).

Український філософ Г. Сковорода вперше поставив питання про культуру як окремих, незалежний від природи, символічний світ, у якому вищі цінності людського буття, все святе і божественне, розкриваються і побутують у символічній формі (Багій Д., 1992, с. 217).

Фізична культура є частиною загальної культури народу. Зміст поняття «фізична культура» В. Г. Папуша визначає як «сукупність досягнень суспільства у створенні і раціональному використанні спеціальних засобів, методів і умов цілеспрямованого фізичного та духовного удосконалення людини» (Папуша В. Г., 2011., с. 5).

Генезис трансформації поняття «фізична культура» за публікаціями різних авторів, упорядковано Л. П. Сергієнко, та подано нами у таблиці 1.

На думку вчених, як одна з людських і соціальних цінностей, фізична культура виступає як культура способу життя суспільства в цілому (Бельский И. В., Сыманович П. Г., Руденик В. В., 2007, с. 33-35.). Вона специфічно сприяє формуванню індивідуальності суспільства – удосконалення людини, що особливо актуально на сучасному етапі розвитку незалежної України.

Таблиця 1

Визначення поняття «фізична культура» за публікаціями різних авторів
(Сергієнко Л. П., 2011, с. 27-28)

Визначення поняття	Автори, рік публікації
Фізична культура – сукупність всіх досягнень суспільства, що сприяє впливу на фізичний розвиток і фізичну освіту людей.	Г. Д. Харабуга, 1969
Фізична культура – сукупність всіх досягнень суспільства, що сприяє впливу на фізичний розвиток і фізичну освіту людей, а також і сам процес діяльності людей у цій галузі.	Г. Д. Харабуга, 1974
Фізична культура становить важливу частину культури суспільства – це сукупність його досягнень у створенні і раціональному використанні спеціальних засобів, методів і умов направлено фізичного удосконалення людини.	Л. П. Матвеев, А. Д. Новиков, 1976
Фізична культура є процесом і результатом діяльності людини щодо перетворення своєї фізичної (тілесної) природи. Це є сукупність матеріальних і духовних цінностей суспільства, створених і використовуваних ним для фізичного вдосконалення людей.	Б. А. Ашмарин, 1990
Фізична культура – органічна частина культури суспільства і особистості; раціональне використання людиною рухової діяльності як фактора оптимізації свого стану і розвитку, фізичної підготовки до життєвої практики.	Ф. П. Суслов, Д. А. Тышлер, 2001
Фізична культура як вид культури – специфічний результат людської діяльності, засіб і спосіб фізичного вдосконалення людей, виконання ними своїх соціальних обов'язків у суспільстві.	В. М. Выдрин із співавт, 1987, Г. Н. Шамардина, 2003
Фізична культура – частина загальної культури, сукупність спеціальних духовних і матеріальних цінностей, способів їх виробництва і використання з метою оздоровлення людей і розвитку їх фізичних здібностей.	Т. Ю. Круцевич, 2003
Фізична культура – це сукупність досягнень суспільства у створенні і раціональному використанні спеціальних засобів, методів і умов цілеспрямованого фізичного та духовного удосконалення людини.	Б. М. Шиян, 2003
Фізична культура – це вид культури, змістом якого є оптимальна рухова діяльність, побудована на основі матеріальних і духовних цінностей, спеціально створених у суспільстві для фізичного удосконалення людини.	А. М. Максименко, 2005
Фізична культура – це вид культури, суспільства і особистості, специфічним змістом якої є використання оптимальної рухової діяльності для фізичного удосконалення людини, формування здорового способу життя нації.	Л. П. Сергієнко, 2007

Проведений І. В. Мудріком аналіз конституційних та законодавчих актів європейських країн, свідчить, що поняття «фізична культура» вживається тільки в конституціях Росії, Білорусії, України та Хорватії. У конституціях та законодавчих актах інших європейських країн використовуються терміни «фізичне виховання» і «спорт».

Аналіз назв навчальних закладів, міністерств і департаментів західних країн, міжнародних організацій, періодичних видань, здійснений вченим, свідчить, що поняття «фізична культура» на Заході не вживається, а вживається поняття «physical education» («фізичне виховання») (Мудрік І. В., 2010, с. 111-115).

У перекладі з англійської мови «education» – це і освіта, навчання, розвиток, окрім того, що виховання та культура (Новітній англо-український словник, 2006, с. 194), тому процес навчання рухам, виховання рухових здібностей, розвиток фізичних якостей, і як результат оволодіння спеціальними систематизованими знаннями та способами для самостійних занять і використання в житті. На нашу думку, поняття “physical education”, об’єднує за визначенням культуру, виховання й освіту, хоча вітчизняна галузь фізичної культури і спорту дані поняття розрізняє та трактує по-різному.

Т. Ю. Круцевич, фізичне виховання визначає як педагогічний процес, тому йому притаманні основні педагогічні ознаки: провідна роль педагога, організований і плановий його характер, реалізація методичних принципів та інших педагогічних положень. До того ж фізичне виховання є засобом усестороннього розвитку особистості, що сприяє розумовому, моральному, трудовому та естетичному удосконаленню (Теорія і методика фізичного виховання, 2012, с. 10).

Як зазначає А. М. Максименко, фізичне виховання виникло тоді, коли люди свідомо стали використовувати фізичні вправи з метою розвитку своїх рухових здібностей і відповідно кращої підготовки себе до життя (Максименко А. М., 2005, с. 14).

У фізичному вихованні виділяють два основні напрями, в рамках яких здійснюється фізичне виховання людей: фізична освіта, фізична підготовка (Папуша В. Г., 2011, с.8)

Поняття «фізична освіта» започатковане ще П. Ф. Лесгафтом в «Руководстве по физическому образованию детей школьного возраста» (1912 рік). Сучасне визначення даного поняття, на думку різних авторів, не однозначне. Кожне з визначень має право на існування. Проте, на думку Л. П. Сергієнко, найбільш інформативним є визначення, запропоноване Ф. П. Сусловим, Д. А. Тишлером (Терминология спорта, 2001, с.64). По суті визначення зводиться до того, що фізична освіта передбачає формування у людини умінь, навичок і спеціальних знань. Ми повністю погоджуємося з думкою Л. П. Сергієнко, зрозумілішим міг би бути термін «фізкультурна освіта».

І. І. Сулейманов, О. Томенко трактують поняття «фізкультурна освіта», як «цілеспрямований вплив соціального середовища на людину з метою формування у неї здатностей до фізкультурної діяльності» (Сулейманов І. І., 1999, с. 16; Томенко О., 2009, с. 99-102).

Для реалізації різних потреб людини держава (суспільство) створює певні системи: систему охорони здоров'я, систему освіти і т.д. Під «системою» розуміють певний соціальний інститут, який призначений для виконання певних соціально значущих функцій.

Система фізичного виховання – це історично обумовлений тип соціальної практики фізичного виховання, який включає теологічні, науково-методичні, програмово-нормативні та організаційні елементи (основи), що забезпечують фізичне виховання громадян (Папуша В. Г., 2011, с. 11).

Генезис трансформації поняття «система фізичного виховання» за публікаціями різних авторів наведено у таблиці 2.

Кожній суспільній формації притаманна своя система фізичного виховання, рівень розвитку якої обумовлений рівнем матеріальної та духовної культури суспільства.

У Постанові Кабінету Міністрів України (№1719 від 13 грудня 2006 р.) подано перелік напрямів, за якими здійснюється професійна підготовка фахівців фізичного виховання у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнем бакалавр: у галузі знань 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини за напрямом 6.010203 Фізичне виховання (Постанова Кабінету Міністрів України (№1719 від 13 грудня 2006 р.)).

Закон України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014) трактує поняття «професійна підготовка» як здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю (Закон України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014)).

С. О. Сисоєва, І. В. Соколова зазначають, що «професійна підготовка майбутнього фахівця – це неперервний і керований процес набуття особистістю суб'єктивного досвіду професійної діяльності, що дозволяє системно та цілісно сприймати дійсність і діяти на основі гуманістичних ціннісних орієнтацій, закладених в сучасних освітніх концепціях неперервності, гуманізації освіти і професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах для формування професійної компетентності особистості та успішної праці з урахуванням сучасних вимог ринку праці» (Сисоєва С. О., Соколова І. В., 2010, с. 133).

М. Г. Чобітько, в свою чергу, поняття «професійна підготовка» тлумачить як: навчання, передачу необхідних для чогось знань; запас знань, отриманих у процесі життя (Чобітько М. Г., 2006, с. 59).

В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз

Визначення поняття «система фізичного виховання» за публікаціями різних авторів
(Сергієнко Л. П., 2011, с. 42)

Визначення поняття	Автори, рік публікації
Система фізичного виховання – це сукупність ідеологічних і науково-методичних основ фізичного виховання, а також організацій і установ, що здійснюють і контролюють його.	Г. Д. Харабуга, 1969, 1974
Радянська система фізичного виховання становить собою соціальну організацію, діяльність якої направлена на всебічне фізичне вдосконалення всіх соціальних груп населення країни.	Б. А. Ашмарин, 1990
Система фізичного виховання – це історично обумовлений тип соціальної практики фізичного виховання, суть якого в єдності світоглядних, науково-методичних, програмно-нормативних і організаційних основ, виразником яких у практичній діяльності виступають фізкультурно-спортивні кадри.	Ж. К. Холодов, В. С. Кузнецов, 2001 А. М. Максименко, 2005
Система фізичного виховання – це історично обумовлений тип соціальної практики фізичного виховання, який включає теологічні, науково-методичні, програмно-нормативні та організаційні елементи (основи), що забезпечують фізичне виховання громадян.	Б. М. Шиян, 2003

розглядають поняття «професійна підготовка» як цілісну систему із великою кількістю пов'язаних між собою компонентів (елементів, підсистем), що певним чином впорядковані, характеризуються відносно стійкою цілісною, ієрархічною побудовою, наявністю суб'єкта та об'єкта, розгалуженими внутрішніми й зовнішніми зв'язками та відносинами (Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О., Хоружа Л. Л. та ін., 2012, с. 250).

Як зазначає Г. П. Зінченко, ідея неперервної освіти почала активно досліджуватися в ХХ столітті, хоча її витoki можна прослідкувати у працях видатних вчених-філософів античності – Арістотеля, Сократа, Платона, Конфуція, Сенеки, Геракліта, які пов'язували неперервну освіту з досягненням повноти розвитку людини (Зінченко Г. П., 1988, с. 56). За даними Г. С. Сазоненко, В. В. Приступи, парадигма неперервної освіти зустрічається у працях учених Індії, Китаю, а також знаходять відображення в поглядах Я. А. Коменського, Ж. Ж. Руссо, Вольтера, Й. Гете, який писав, що «наші попередники мали бути задоволеними тим рівнем освіти, який вони отримали за своєї молодості, але ми маємо навчатися кожні п'ять років, якщо не хочемо відставати від життя» (Сазоненко Г. С., Приступа В. В., 2013, с. 44).

Уперше концепція неперервної освіти була представлена на форумі ЮНЕСКО (1965 р.) П. Ленграндом, відповідно до якої людина є центром освіти, а після видання у 1972 році доповіді під керівництвом Е. Фора на тему «Вчитися, щоб існувати» було прийнято рішення ЮНЕСКО, визнати неперервну освіту як основну концепцію для нововведень або реформ освіти в усіх країнах світу (Зінченко Г. П., 1988, с. 72).

Р. Даве вважав, що «... неперервна освіта – це процес особистісного, соціального і професійного

розвитку індивіда протягом його життя, здійснюваний з метою удосконалення якості життя як окремого індивіда, так і суспільства. Це всеосяжна й об'єднуюча ідея, що охоплює формальне, неформальне і поза формальне навчання, здійснюване з метою досягнення якнайповнішого розвитку різноманітних сторін життя на різних його щаблях. Вона пов'язана як з розвитком особистості, так і з соціальним прогресом» (Dave R., 1976, P. 34). Як дослідила О. Гулай, Р. Даве визначив перелік характерних ознак неперервної освіти (Гулай О., 2010, С. 3-10.):

- охоплення освітою всього життя людини;
- розуміння освітньої системи як цілісної, яка охоплює всі види навчання, починаючи з дошкільного;
- залучення в систему освіти, крім початкових закладів і центрів до підготовки, формальних, неформальних і поза інституційних форм освіти.

Згідно Закону України «Про вищу освіту» неперервна освіта в Україні реалізується через: забезпечення наступності змісту та координації освітньо-виховної діяльності на різних ступенях освіти; формування потреби і здатності до самонавчання відповідно до інтелектуальних можливостей особистості; оптимізацію системи перепідготовки і підвищення кваліфікації; створення інтегрованих навчальних планів та програм; зв'язок між середньою загальноосвітньою, професійно-технічною, вищою школою та закладами післядипломної освіти» (Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О., Хоружа Л. Л., Соколова І. В. та ін., 2012, с. 246).

Крім того неперервна освіта розглядається як явище індивідуальне в часі, у темпі і спрямованості, вона надає кожному можливості реалізації власних програм її здобуття; це цілісна педагогічна система, до якої належать різноманітні засоби, форми набуття і розширення загальної освіти, професійної

компетентності, культури, становлення духовної й соціальної зрілості людини (Сазоненко Г. С., Приступа В. В., 2013, с. 42).

На думку М. В. Кларіна, в теорії і практиці неперервної освіти особливий акцент робиться на освіті дорослих поза межами базової освіти: оволодіння й підвищення професійної кваліфікації; перепідготовка у процесі зміни професії; освіта у процесі адаптації до соціальних і виробничих умов, що постійно змінюються; освіта дозволить тощо (Кларін М. В., 1995, с. 17).

На Заході для визначення неперервної освіти використовують два терміни: «продовжена освіта» (prolongative education) та «навчання через все життя» (lifelong learning) на сьогодні перевага віддається останньому терміну (Сазоненко Г. С., Приступа В. В., 2013, с. 41).

Документи Болонського процесу виділяють «навчання впродовж життя» як базове поняття та розкривають пріоритети вищої освіти періоду 2000-2020 років (Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О., Хоружа Л. Л., Соколова І. В. та ін., 2012, с. 246), що забезпечує досягнення особистістю «акме» – вершин своїх здібностей.

У сучасній акмеології і до нині не існує єдиного сталого визначення акме.

Вчені-акмеологи (О. О. Бодальов, В. П. Бранський, Ю. А. Гагін, А. О. Деркач, Н. В. Кузьміна) розглядають поняття акме як послідовну низку досягнень людини на життєвому шляху, підкреслюючи часовий аспект та якісне акме життєдіяльності людини; як вершину індивідуального і особистого розвитку людини на різних етапах життя – дитинство, юність (ювеналогія), період дорослої особи (зрілість), період старості (геронтологія); як досягнення вершин особистістю і соціумом.

Провідний акмеолог Н. В. Кузьміна, вказує, що «... греки словом «акме» називали віковий період життя людини, коли проявляється зрілість всього, на що здібна дана особа, коли розквітла та на вершині свої здібностей знаходились її сили...» (Кузьміна Н. В., 2001, с. 11).

Дану точку зору розділяє О. О. Бодальов, він вважає, що акме – це вся міра дорослості людини, для якої характерні фізична, особистісна та суб'єктивна зрілість (Бодальов А. А., 2002, с. 58). Також О. О. Бодальов визначає, що «...термін акме вживається в значенні піків та оптимумів, яких людині вдається досягти у своєму розвитку на різних вікових етапах...». Водночас, автор вважає, що ступінь і вершина акме – багатовимірний стан людини, «який хоча і охоплює значний етап її життя і завжди показує, наскільки вона відбулася як громадянин, як фахівець-трудівник, як ...особистість, він, разом з тим, ніколи не є статичним... і ... відзначається ... варіативністю і мінливістю» (Бодальов А. А., 1998, с.68).

Інша група дослідників дає визначення поняття «акме» розглядаючи історичні процеси його становлення (Пожарський С. Д., 2010, с. 155). До-

слідник А. Д. Бейсман вважає, що це визначення бере початок від давньогрецького «акме», що походить в свою чергу від слова «axis» («вістря») та означає «вищий ступінь чого-небудь, цвіт, цвітуча пора», «en asme einal» (бути в акме) значить : «бути в повному цвіті, на вищому щаблі розвитку» (Шичалина Ю. А., 1991, с.40-41).

Ю. А. Гагін також стверджує історичне, грецьке походження цього визначення «(гр. акме – вища ступінь чого-небудь, вершина, квітуча сила, досконалість + logos – слово, мова, вчення) – наука досягнення вершини людських якостей в людині, оволодіння досконалістю, в т.ч. в обраній професійній діяльності» (Гагін Ю. А., 2004, с. 4).

П. А. Флоренський вважає, що «акме» – вершина, яка розглядається як поняття форми в чотиримірному просторі. Не тільки людина має акме в будь-якій із координат, але й тварини і рослини. Будь-яка річ має своє цвітіння, час найбільш пишного свого розвитку, своє «акме», коли воно особливо повно представляє себе в чотиримірному просторі (Пожарський С. Д., 2010, с.156).

В професійно-спортивній діяльності, як стверджує І.П.Волков, «акме» – «це видатний офіційний результат, рекорд, перемога спортсмена» (Волков І. П., 2000, с. 82).

В. П. Бранський розглядає «акме» як вершину досконалості та могутності (Пожарський С. Д., 2010, с.156).

На думку А. А. Деркача, В. Зазикіна, «акме» – вищий для кожної людини рівень його розвитку, який припадає на будь-який часовий проміжок його зрілості (Деркач А., Зазыкин В. Г., 2003, с. 13).

Таким чином, вчені розглядають «акме», як сутність, яка визначається як внутрішня, загальна, відносно стійка основа явищ, що характеризується основною ознакою – вершинністю та проявляється у наступних якостях: найвища сутність будь-чого; найвища ступінь розвитку; вершина, квітуча сила, досконалість; вершина, як зрілість всього; вершина досконалості людини; вершина, розквіт здібностей людини; вершина, як фізична, особистісна та суб'єктивна зрілість людини; вершина в обраній професійній діяльності; вершина, як результат діяльності; вершина, як реалізація творчих здібностей; вершина досконалості та могутності.

Висновок. Таким чином, аналізуючи науковий тезаурус сутності базових понять дослідження проблеми неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання та досягнення «акме», ми визначили, що кожна людина протягом усього свого свідомого життя прагне самореалізації в особистісному й професійному розвитку та прагне до свого «акме». Становлення України як Європейської держави XXI століття потребує підготовки творчих фахівців для різних сфер життєдіяльності тому, що необхідною передумовою розвитку демократичної та правової держави є реалізація творчого потенціалу й активізація творчої діяльності кожного свідомого громадянина, який прагне досягти «акме».

Література

1. **Багій Д.** Український мандрівний філософ Григорій Сковорода. – К.: Обрій, 1992. – С. 423.
2. **Бельский И. В.** Основные термины физической культуры в образовательном пространстве высшего учебного заведения / И. В. Бельский, П. Г. Сыманович, В. В. Руденик // Первый международный конгресс «Термины и понятия в сфере физической культуры» (20-22 декабря 2006 года): Доклады конгресса. – Санкт-Петербург, 2007. – С. 33-35.
3. **Берестовская Д. С.** Культурология. Учебное пособие. – Симферополь. Бизнес-Информ, 2005. - 392 с
4. **Бодалев А. А.** Акмеология. М.: РАГС, 2002. – 287 с.
5. **Бодалев А. А.** Вершина в развитии взрослого человека. Характеристики и условия достижения. – М.: Флинта: Наука, 1998. – 168 с.
6. **Великий тлумачний словник сучасної української мови** / Уклад. і голов. Ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
7. **Волков И. П.** Акмеология 2000. Методические и методологические проблемы. СПб.: СПбАА. – С.82.
8. **Гагин Ю. А.** Концептуальный словарь-справочник по педагогической акмеологии. Учебное пособие. СПб.: ГУПМ, 2004. – 203 с.
9. **Гулай О.** Неперервна освіта – умова формування висококваліфікованого фахівця / Філософія сучасної освіти // Вісник Львівського університету. Серія педаг. 2010. Вип. 26. – С. 3-10.
10. **Деркач А., Зазыкин В.** Акмеология: Учебное пособие / – СПб.: Питер, 2003. – 256 с.
11. **Закон України** «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>
12. **Зинченко Г. П.** Непрерывное образование – веление времени / Г.П.Зинченко. – М.: Наука, 1988. – 230 с.
13. **Каган М. С.** Философия культуры. СПб., 1996. – 415 с.
14. **Кларин М. В.** Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии (анализ зарубежного опыта) – Рига, НПЦ «Эксперимент», 1995. – 176 с.
15. **Кузьмина Н. В.** Акмеологическая теория повышения качества подготовки специалистов образования. М., 2001. – 144 с.
16. **Максименко А. М.** Теория и методика физической культуры: Учебник / А. М. Максименко. – М.: Физическая культура, 2005. – 544 с
17. **Мудрік І. В.** Сутність і розбіжності між поняттями «фізична культура», «фізична культура особистості» і «фізичне виховання» / І. В. Мудрік // Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України: Матеріали X Всеукраїнської наук. – практ. конф. (29-30 квітня 2010 року). – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – т.2. – С. 111-115.
18. **Новітній англо-український словник.** / Укладач М. Г. Зубков. / За ред. В. Г. Пасинок. – Харків: Белкар-книга, 2006. – 1072 с. – С.194
19. **Освітологія: витоки наукового напрямку:** Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
20. **Папуша В. Г.** Теорія і методика фізичного виховання у схемах і таблицях. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. – 128 с.
21. **Пожарский С. Д.** Акмеология философии успеха. – СПб: Северный колледж, 2010. – 255 с.
22. Про перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнем бакалавр [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2006 р. №1719. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/pravo>
23. **Сазоненко Г. С., Приступа В. В.** Компетентність у системі неперервної освіти: акмеологічна модель: науково-методичний посібник / Г. С. Сазоненко, В. В. Приступа. – Макарів: Софія, 2013. – 416 с.
24. **Сергієнко Л. П.** Терміни і поняття у фізичній культурі: навчальний посібник / Л. П. Сергієнко. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 264 с
25. **Сисоєва С. О.** Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: ЕКМО, 2010. – 362 с.
26. **Сулейманов И. И.** Система основных понятий теории физической культуры: Учебное пособие / И. И. Сулейманов. – Тюмень: Вектор Бук, 1999. – 165 с.
27. **Теорія і методика фізичного виховання.** У 2-х томах / за ред. Т. Ю. Круцевич // т. 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. – К.: Олімпійська література, 2012. – 391 с.
28. **Терминология спорта.** Толковый словарь спортивных терминов / Сост. Ф. П. Суслов, Д. А. Тышлер. – М.: СпортАкадемПресс, 2001. – 480 с.
29. **Томенко О.** Формування понятійного апарату неспеціальної фізкультурної освіти в умовах сучасності / О. Томенко // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2009. - №2. – С.99-102.
30. **Чобітько М. Г.** Особистісно орієнтована професійна підготовка майбутнього вчителя: теоретико-

методологічний аспект: [монографія] / М. Г. Чобітько; МОН України, АПН України; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – Черкаси: Брамо-Україна, 2006. – 560 с.

31. **Шичаліна Ю. А.** Греческо-русский словарь. М.: ГЛК - 1991. – С. 1286-1292.

32. **Dave R.** Foundation of Lifelong Education: Some Methodological Aspects // Foundation of Lifelong Education. – Hamburg, 1976. – P. 34.

33. **Quennerstedt M., Larsson H.** Learning movement cultures in physical education practice [Електронний ресурс] / M. Quennerstedt, H. Larsson // Sport, Education and Society. – Published online: 21 Jan 2015. – DOI: 10.1080/13573322.2014.994490. – Режим доступу: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13573322.2014.994490#>. – Назва з екрану.

References

1. **Blagy, D.** (1992). Ukrainian itinerant philosopher Gregory Skovoroda. Kyiv: Obriy [in Ukraine].
2. **Belsky, I. V., Symanovych, P. G., Rudenyk, V. V.** (2007). Basic terms of physical culture in the educational space of higher education institution / St. Petersburg [in Russian].
3. **Berestokskaya, D. S.** (2005). Culturology: textbook. Simferopol: Biznes-Inform [in Ukraine].
4. **Bodalev, A. A.** (2002). Acmeology. Moscow: RAGS [in Russian].
5. **Bodalev, A. A.** (1998). The top of adult development: characteristics and conditions of achievement. Moscow: Flinta-Nauka [in Russian].
6. **Great Dictionary of Modern Ukrainian** (2001) / holov.red. V. T. Busel. – K.: Irpen: WTF “Perun” [in Ukraine].
7. **Volkov, I. P.** (2000) Acmeology 2000. Methodical and methodological problems. St. Petersburg: SPbAA [in Russian].
8. **Gagin, Y. A.** (2004). Conceptual Dictionary of pedagogical acmeology. Textbook. St. Petersburg: GUPM [in Russian].
9. **Gulay, O.** (2010). Continuous education as the condition of the high level specialist formation / Filofofiya suchasnoi osvity // Visnyk Lvivskogo universytetu, 26, 3-10 [in Ukraine].
10. **Derkach, A., Zazykin, V.** (2011). Acmeology: textbook. St. Petersburg [in Russian].
11. **Law of Ukraine on higher education from July 01 2014, № 1556-VII: Access:** <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>
12. **Zinchenko, G. P.** (1988). Continuing education as the imperative of the times. Moscow: Nauka [in Russian].
13. **Kogan, M. S.** (1996). Philosophy of the culture. St. Petersburg [in Russian].
14. **Klarin, M. V.** (1995). Innovations in the world pedagogy: learning through research, games and discussions (the foreign experience analysis). Ryga, NPC [in Russian].
15. **Kuzmina, N. V.** (2001). The acmeological theory of education specialists' preparation quality improvement. Moscow [in Russian].
16. **Maksymenko, A. M.** (2005). The theory and methodology of physical education: Moscow: Physicheskaya cultura [in Russian].
17. **Mudrik, I. V.** (2010). The essence and differences between the concepts of “physical culture”, “physical culture of personality” and “physical education” / The modern problems of ukrainian pupils' and students' physical education and sport. Sumy: SumDPU Makarenka, 2, 111-115. [in Ukraine].
18. **Zubkov, M. G., Pasynok, V. G.** (Eds.). (2006). Modern English-Ukrainian dictionary. Kharkiv: Belkar-knyga
19. **Ognevyyuk, V. O., & Sysoieva, S. O., & Horuzha, L. L.** (2012). Education sciences: the origins of scientific direction. Kyiv: VP Edelveis [in Ukraine].
20. **Papusha, V. G.** (2011). The theory and methods of physical education in charts and tables. Ternopil [in Ukraine].
21. **Pozharsky, S. D.** (2010). Acmeology of the success philosophy. St. Petersburg, Severny koledzh [in Russian].
22. To the list of areas for which the specialists are being prepared for educational qualification of Bachelor in universities from 2006, December, 13 №1719 – Access: <http://www.osvita.org.ua/pravo>
23. **Sazonenko, G. S., Prystupa, V. V.** (2013). Competence in the system of continuous education: the acmeological model: scientific textbook. Makariv: Sofiya [in Ukraine].
24. **Sergienko, L. P.** (2011). The terms and concepts in physical education: a tutorial. Ternopil: Navchalna knyga – Bogdan [in Ukraine].
25. **Sysoieva, S. O., Sokolova I. V.** (2010). The problems of continuous professional education: the research thesaurus. Kyiv: EKMO [in Ukraine].
26. **Suleimanov, I. I.** (1999). The system of basic physical culture theory concepts: textbook. Tyumen: Vektor Buk [in Ukraine].

27. **Kruevych, T. Y.** (2012). The theory and methods of physical education. Vol. 1. Olimpiyska literature [in Ukraine].
28. **Suslov, F. P., Tushler, D. A.** (Eds.). (2001). Sports terminology. Explanatory dictionary of sports terms. Moscow: SportAkademPress [in Russian].
29. **Tomenko, O.** The formation of non-special physical education conceptual apparatus in modern times / The theory and methods of physical education, 2, 99-102. [in Russian].
30. **Chobitko, M. G.** (2006) Personality oriented professional training of future teachers: theoretical and methodological aspects: Cherkasy: Bramo-Ukraina [in Ukraine].
31. **Shychalina, Y. A.** (1991). Greek-Russian dictionary. Moscow: GKL [in Russian].
32. **Dave R.** Foundation of Lifelong Education: Some Methodological Aspects // Foundation of Lifelong Education. – Hamburg, 1976. – P. 34.
33. **Quennerstedt M., Larsson H.** Learning movement cultures in physical education practice / M. Quennerstedt, H. Larsson // Sport, Education and Society. – Published online: 21 Jan 2015. – DOI: 10.1080/13573322.2014.994490. – Retrieved from: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13573322.2014.994490#>.

Т. Г. Дыба. АКМЕОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ НЕПРЕРЫВНОГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ: БАЗОВЫЕ ПОНЯТИЯ

В статье на основе научных подходов к толкованию сущности понятий непрерывной профессиональной подготовки специалистов физического воспитания на основе акмеологии автор рассматривает базовые понятия, касающиеся профессиональной подготовки, такие как «культура», «физическая культура», «физическое воспитание», «система физического воспитания», «физкультурное образование» и понятия, и раскрывает сущность и специфику «непрерывной профессиональной подготовки», обеспечивающих достижение личностью «акме» – вершин своих способностей.

Ключевые слова: акме; акмеология; профессиональная подготовка; физическая культура; физическое воспитание.

T. Dyba. THE ACMEOLOGICAL BASES OF PHYSICAL EDUCATION SPECIALISTS LIFELONG PROFESSIONAL LEARNING: THE BASIC OF DEFINITIONS

In the article the author has analyzed on the scientific approach to the essence of definitions interpretation of physical education specialists lifelong professional learning the base definitions of physical education (such as culture, physical culture, physical education, physical education system and the education in the physical culture field) and the definition that reveals both the essence and the specificity of lifelong professional learning, that enables reaching the “acme” as the peak of personal abilities.

To analyze the basic concepts of the study the principles of research problems of continuous professional education as knowledge about the dedication of productive human activity throughout life concepts classification were used. As a basis of “higher education” definition concept the one in the law of Ukraine “On Higher Education” was taken. The notion of “culture” from the interpretation after of Cicero, and G.Skovoroda and to The Great Dictionary of modern Ukrainian language was analyzed. The article presents the analyses of the “physical culture” concept genesis and transformation after the different authors’ publications. The debatable interpretations of “physical education” and “physical education” terms, taking into account their use in the constitutional and legislative acts of the European countries were analyzed.

The author analyzes the interpretation of the term “professional training” either following the Law of Ukraine “About the Higher Education”, or the results of leading scientists. The paper investigates the genesis of studying the idea of “lifelong learning” since the scientists and philosophers of antiquity.

The article deals with the concept of “acme”, characterized by the main feature – being the peak and appears as the highest stage of development; the top, blooming power, perfection; man’s peak of perfection; zenith, prime of human capabilities; top in their chosen profession; peak as a result of activities.

Key words: acmeology; acme; physical culture; physical education; professional learning.

Рецензенти

Мартиненко С. М. – д. п. н., проф.

Медведева І. М. – д. п. н., проф.

Стаття надійшла до редакції: 20.03.15

Прийнято до друку: 23.04.15